

Legyünk mérsékelten jövőorientáltak – hiszen ez adja meg a bátorságot és a lendületet az élet új kihívásaihoz. Tisztázzuk az időhöz való viszonyunkat és törekedjünk az egyensúlyra! Teremtsük meg a harmóniát időperspektíváink között és egy egészségesebb, hatékonyabb és békésebb élet lesz az eredmény. Ki tudna ennek ellenállni?

MICHAEL ENDE

MOMO

(AZ UTCASEPRŐ BEPPO „ARS POETICA”-JA)

„Szerette a munkáját és alaposan végezte. Tudta, hogy nagyon fontos munka.

Söpörte az utcát, lassan söpörte, de megállás nélkül. Minden lépésnél lélegzetvétel, minden lélegzetvételnél söprés. Lépés – lélegzetvétel – söprés. Közben néha azért kicsit megállt, s elgondolkodva maga elé nézett. Aztán megint tovább – lépés – lélegzetvétel – söprés. ... – Látod, Momo – mondta aztán úgy példaképpen –, ez így van: az ember előtt néha egy hosszú utca van. Azt gondolná, szörnyen hosszú; ennek sose ér a végére, gondolná.

Egy ideig hallgatagon nézett maga elé, majd folytatta: – Aztán elkezd az ember, iparkodik. És egyre jobban iparkodik. Ahányszor fölnez, látja, nem lesz kevesebb, ami előtte van. Még jobban nekiveselkedik, félni kezd, végül a szuflája is elfogy, nem bírja tovább. Az utca meg még mindig ott van előtte. Így nem szabad csinálni. Gondolkodott egy sort. Aztán tovább beszélt:

– Sose szabad egyszerre az egész utcára gondolni, érte?

Csak a következő lépésre kell gondolni, a következő lélegzetvételre, a következő söprővonalra.

Aztán megint csak a következőre.

Megint megállt, aztán töprengett, aztán hozzátette:

– Akkor örömet okoz. Ez fontos, mert akkor végzi az ember jól a dolgát. És így is kell, hogy legyen. – Ismét hosszú szünet, majd a folytatás. – Egyszer csak észre vesszük, hogy lépésről-lépésre végigértünk az utcán. Észre se vettük, és a szuflánk se maradt ki. – Bólintott magának, s azt mondta befejezésül: – Ez fontos.”

HAMVAS BÉLA

AZ IDŐRŐL...

"Az idő egyenértéke az arany. Ha valakinek életéből időt igényelek, azt arannyal kell kárpótolnom, mert ez az egyedüli, ami az elveszett időnek megfelel. Az emberek nem is munkájukért fizetik, hanem idejükért, az

eredményért való fizetség már kései és anyagiasság gondolkodás tünete. Akitől napot veszek el, annak napot kell visszaadnom. A nap az idő ura és magát az időt is jelenti, s ahogy az arany nem egyéb, mint tömény napfény, nem egyéb, mint tömény idő."

SZIMKOVICS TIBOR

TÍZPARANC SOLAT 4.10

Idő van! Igyekezz! Gyerünk már! Naponta elhangzó szavak, szókapcsolatok, amelyek mind jelzik, mennyire rabjai vagyunk a mérhető és múlt időnek és mennyire versenyt futunk vele. A teendőink listája duzzad, az adott idő pedig fogy. Szeretnénk megfordítani a dolgot. Ábrándozunk arról, hogy egyszer sok szabadidőnk lesz. Aztán mégsem. Mert a muszáj nagy úr, mert mások osztják be az életünket. Mert abban az illúzióban élünk, hogy egyszer csak a végére érünk annak a listának. És talán házanként, naponként ismétlődik meg észrevétlenül Zorán dalának a refrénje: „– Apa, mikor jössz? – Fiam, mennem kell! Az élet csupa kötelesség. De sokat leszünk együtt még...”

Lelkészként talán túl sokat hallottam már ezt a frázist: nincs időm. Vagy még jobban leegyszerűsítve: nincs idő. Pedig az utóbbi ebben a formában egészen egyszerűen nem igaz. Idő van. Sőt, rendelt ideje van mindennek az ég alatt. Csak mi ezt nehezen tudjuk elfogadni. Bizonyos dolgokat siettetnénk, másokat pedig elnapolnánk. Nehezünkre esik megállni. Pedig, amiről az Ige beszél a negyedik parancsolatban, az éppen a megállás. A szünet. „Emlékezzél meg a nyugalom napjáról, és szenteld meg azt!” (2Móz 20,8) Igen, már három és fél ezer évvel ezelőtt is így kellett fogalmazni: emlékezz és szenteld meg! Sőt, még azt is hozzátesszi, hogy „a hetedik nap a te Istenednek, az Úrnak nyugalomnapja...” Miért? Mert az idővel, mint a legértékesebb erőforrásokkal is képesek vagyunk rosszul élni. Visszaélni, eltékozolni azt a folyamatos rohanással, kapkodással, vég nélküli munkával, sőt munkaalkoholizmussal. Néha pedig azzal, hogy átesve a ló túloldalára bösz semmittevással, tespedéssel, kockulással mennek el teljes napok, amiből újra lemaradás, kapkodás, rohanás lesz. Bezárul a kör...

Isten, amikor a nyugalom napjáról beszél, döntésre szólít. Döntésre, amely meghatározza a gondolkodásmódunkat az élet egészéről, az időről, különösen is a minőségi időről. A nyugalom napja nem pusztán pihenés. Bár kétségtelenül és cáfolhatatlanul megvan az élettani szerepe is. Ezért erősíti meg a mózesi törvény néhány fejezettel később ilyen módon: „Hat napon át dolgozz, de a hetedik napon pihenj, még szántáskor és aratáskor is pihenj!” (2Móz 34,21) Ám a pihenésen túl látnunk kell az igazi arcát is a sabbath-nak, az Isten által rendelt szünetnek, a minden elfoglaltságtól való elszakadásnak.

Ez pedig a feltöltekedés. A belső megújulás. Hiszen úgy vagyunk összerakva, hogy a testünk és a lelkünk egyaránt igényli a törődést. A problémáink, bajaink jelentős része pszichoszomatikus eredetű. Hiába a helyes táplálkozás, az edzés, ha a belső világunk romokban hever. Isten éppen ezért szólít fel a nyugalom napjának megszentelésére. Mítől lehet szent ez a nap? Attól, hogy Istennek szánom. Hogy lekapcsolódom más dolgokról és rákapcsolódom a mennyei erőforrásra. Elhiszem, hogy Nála van a megoldás sok olyan kérdésre, amelyekkel már köröket futottam. Elhiszem, hogy képes megújítani, helyreállítani akkor is, ha az emberek lemondanak már a változásról. Elhiszem, hogy nem vagyok gép, hanem teremtményként a Teremtőm közelségére, a Vele eltöltött időre van szükségem ahhoz, hogy a dolgok működjenek.

Idő van! Hadd kerüljön át a hangsúly az utóbbi szóra! Mert a mennyei Atya az időnek is Ura. Dönthetek úgy, hogy megállok, hogy megpihenek, hogy feltöltődöm, és mégsem leszek hátrányban. Mert ha megáll a favágó, hogy megélezze a fejszét, az nem idővesztés. Ha a Formula 1-es bajnok pit stopra áll, az sem idővesztés. Az előrelátás. Ha hívó emberként megpihenek Isten jelenlétében, az sem idővesztés, mert újult erővel, nagyobb lendülettel, több elszántsággal és mennyei látással megyek majd tovább.

FARAGÓ FERENC

VAN-E IDŐ?

*Óh idő, futós idő!
Eszteideink sasszárnyadon repülnek;
Vissza hozzánk egy se jó,
Mind a setét kaosz ölébe dülnek.
Óh idő, te egy egész!
Nincsen neked sem kezdeted, se véged;
És csupán a véges ész
Szabdalt fel apró részeidre téged.
Téged szült-é a világ?
Vagy a világot is te szülted éppen?
Mert ha csak nincs napvilág,
Nem mérhetünk időt mi semmiképpen.
Hátha tőled, óh idő!
Te aki mindenünket özverontod,
A nap is holtszénre fő?
És láncodat magad zavarba bontod?
Mert, ihol lám, mindenek,
Bár bírtanak szépséggel és erővel,
Változást szenvedtenek,
Vagy semmiségbe mentek ők idővel.
(Csokonai Vitéz Mihály)*

Nincs! Vághatná rá a választ a mai modern, sőt posztmodern ember, aki az eszeveszett rohanása közben

csak azt az egyet érzékeli az őt körülvevő materiális világból – lévén, hogy finom érzékelései elsorvadtak –, hogy nincs idő. Futásban vagyunk magunkkal, magunk elöl, magunkat üzve. Sokszor nemesebb cél nélkül, céltalanul, célt tévesztve, csak a rohanásért.

Nehéz az időről bármit is állítani, kijelentő módban mondani, leírni, Uram bocsá' kinyilatkoztatni. „Mi hát az idő? – veti fel Ágoston. – Ha senki sem kérdezi, tudom; ha kérdezik tőlem, s meg akarom magyarázni, nem tudom. Mégis nagy merészen állítom: tudom, ha semmi el nem múlt, nem beszélhetnénk múlt időről, ha semmi nem következne, nyomát sem lennének a jövő időnek, és ha semmi sem volna jelen, hiányoznának akkor a jelen idő. Ámde miképpen van ez a két idő; múlt és jövő, ha a múlt már nincsen és jövő még nincsen? A jelen pedig, ha mindig jelen maradna, s nem zuhanna a múltba, nem idő volna, hanem az örökkévalóság.” (*Confessiones XI.*) A középkor vége felé Daniel Czepko imígyen fogalmazott: "Nem volt idő előttem, s utánam sem leszen. Énvelem született, és sírba tér velem." A középkori tradicionális szemlélet viszont a 365 napot, mint időt körnek látja, és ebben a körben vannak kitüntetett pontok, az ünnepek, sőt mindegyik napnak megvan a maga arculata, majdnem mindegyiknek külön neve is van. A szakrális idő mára már karácsonyi vásárrá, farsangi mulatsággá, húsvéti locsolkodássá, Valentin-nappá silányult.

A gondolkodó ember mindig kíváncsian tette fel az idővel kapcsolatos kérdést önmagának s próbált választ is adni, mely bizonyára kora sajátos szemléletét is tükrözte abba vissza. Az ókori zsidó gondolkodásban az idő tartalommal megtöltött valóságot jelentett. „Kezdetben teremté Isten az eget és a földet.” (*Ter 1. 1.*) A kezdet megtöltődik tartalommal, elindul a teremtés, és már van idő, s az időben lassacskán meglesz mindennek a helye, és mindennek meglesz a maga ideje is. „Isten elválasztotta a világosságot a sötétségtől. A világosságot nappalnak nevezte Isten, a sötétséget pedig éjszakának. Aztán este lett és nappal: az első nap.” (*Ter 1. 4-5.*) Nem csak a természetben van meg mindennek az ideje (éjszaka, nappal, az évszakok stb.), hanem minden emberi tevékenységnek, sőt még az érzelmek is ideje van: „Mindennek rendelt ideje van és ideje van az ég alatt minden akaratnak. Ideje van a születésnek és ideje a meghalásnak; ideje az ültetésnek, ideje annak kiszagatásának, a mi ültetett. Ideje van a megölésnek és ideje a meggyógyításnak; ideje a rontásnak és ideje az építésnek. Ideje van a sírásnak és ideje a nevetésnek; ideje a jajgatásnak és ideje a szökdelésnek. Ideje van a kövek elhányásának és ideje a kövek egybegyűjtésének; ideje az ölelgetésnek és ideje az ölelgetéstől való eltávolozásnak. Ideje van a keresésnek és ideje a veszítésnek; ideje a megőrzésnek és ideje az eldobásnak. Ideje van a szaggatásnak és ideje a megvarrásnak; ideje a hallgatásnak és ideje a szólásnak. Ideje van a szeretésnek és ideje